

TRÀNSITS

19 D'ABRIL
SALA 4 ALICIA DE LARROCHA

**SHAWN
MATIVETSKY**

MÚSIQUES DE L'ÍNDIA DEL NORD

PROGRAMA DE MÀ

TRADICIONAL

TABLA SOLO IN TEENTAAL

ARRANJAMENT DE SHAWN MATIVETSKY

SHAWN MATIVETSKY

GENERATION / RECALL

PER A TABLA I ELECTRÒNICA – (2023) – ESTRENA EUROPEA

EVERYTHING IS BROKEN

PER A TABLA I ELECTRÒNICA – (2023) – ESTRENA MUNDIAL

STARFIELD

PER A TABLA I ELECTRÒNICA – (2024) – ESTRENA MUNDIAL

TRADICIONAL

TABLA SOLO IN RUPAKTAAL

ARRANJAMENT DE SHAWN MATIVETSKY

SHAWN MATIVETSKY, TABLA

COMENTARI

per **Shawn Mativetsky**

Molta gent creu que el tabla és principalment un instrument d'acompanyament. No obstant això, tot i que és cert que és crucial per a cantants i instrumentistes en la música clàssica del nord de l'Índia per mantenir el *taal* i que destaca per la presència en l'acompanyament de la dansa *kathak*, també disposa d'una rica tradició com a instrument solista. Si ens remuntem a finals del segle XVIII, el *gharana* del tabla de Benarès, fundat pel músic llegendari pandit Ram Sahai (1780-1826), presenta una llarga història d'artistes de tabla que destaquen en la interpretació d'aquest instrument com a solista. Es diu que el mateix Pandit Ram Sahai va interpretar el tabla en solitari set nits consecutives a la cort del nawab Wazir Ali Khan a Lucknow. Després d'aquesta magnífica interpretació en solitari, Pandit Ram Sahai va tornar a Varanasi (malgrat que els músics continuen utilitzant el nom Benarès, ara la ciutat es coneix oficialment com a Varanasi), on es va recloure i va canviar les tècniques, crear noves formes i compondre un nou repertori. Aquestes innovacions van donar lloc a qui ara coneixem com el *gharana* del tabla de Benarès. Com és evident, les interpretacions del tabla en solitari no es limiten únicament als intèrprets del Varanasi; hi ha sis llinatges diversos, o *gharana*, d'interpretació del tabla, cadascuna amb les seves tècniques, repertoris i interpretacions.

L'art del tabla solista al *gharana* de Benarès està molt desenvolupat i és complex. Un solo de tabla complet sol durar més d'una hora i demostra tota l'amplitud del repertori. En una interpretació en solitari, s'exploren els matisos sonors del tabla i es mostra la creativitat espontània i la tècnica virtuosa de l'artista. El solo en si mateix està format per nombroses composicions enllaçades de manera específica segons les pràctiques interpretatives de la tradició. Algunes composicions són fixes i s'han de tocar tal com s'han transmès de generació en generació, mentre que d'altres són el germen d'improvisacions basades en un tema i variacions. Algunes composicions són cícliques i encaixen còmodament en el *taal*, mentre que d'altres són cadencioses i generen una fricció amb el cicle rítmic subjacent que crea un efecte de tensió i de resolució. Es podria dir que la forma d'un solo del tabla s'assembla a una bona història, ja que té una introducció, un desenvolupament i una conclusió. Tant si dura cinc minuts com cinc hores, d'alguna manera ha de seguir aquesta estructura global.

Un solo de tabla es pot establir a qualsevol cicle rítmic, però el *taal* principal per als solos de tabla és sense dubte el *teentaal*, un cicle de 16 pulsacions. Això s'explica perquè, inicialment, la major part del repertori per al tabla es va compondre (i s'ensenya) en *teentaal*, i és per això que un solo en aquest cicle mostra les composicions en la seva forma original. Un solo de tabla s'acompanya normalment amb una melodia repetitiva, anomenada *lehra*, que serveix per proporcionar un perfil auditiu del cicle subjacent. Aquesta melodia es repeteix durant tot el solo i proporciona a l'intèrpret i al públic un punt de referència constant. Com que la melodia normalment té la mateixa durada que el *taal* que s'està interpretant, una melodia en *teentaal* té una durada de 16 pulsacions. El sarangui és l'instrument de preferència per a la *lehra*, tot i que es pot interpretar amb altres instruments, com ara l'harmònim o el violí. El concert d'avui presenta solos de tabla en *teentaal* (16 pulsacions) i *rupaktaal* (7 pulsacions) acompanyats de *lehra* al vibràfon.

Tot i que els orígens del tabla es troben al nucli de la música hindustànica, la gran versatilitat d'aquest instrument ha permès travessar fronteres musicals i culturals. Un factor que ha contribuït a la seva facilitat per adaptar-se a diferents gèneres és el fet que, des de l'aparició del micròfon, amplificar els concerts de música clàssica índia s'ha convertit en una pràctica habitual. En ser un instrument amplificat, el tabla és un candidat natural per a col·laboracions amb l'electrònica i altres sons amplificats.

El gran món dels pedals d'efectes amplia enormement la paleta sonora del tabla i permet la manipulació del timbre, el to, el temps i l'espai. En els darrers anys, Shawn Mativetsky ha explorat les grans possibilitats dels pedals d'efectes no només com a modificadors de so, sinó també com a companys interactius en l'actuació. *Generation Recall*, *Everything is Broken* i *Starfield* inclouen tant elements fixos com espontanis que estan arrelats en pràctiques d'improvisació tradicionals i contemporànies i exploren l'àmplia paleta sonora que ofereixen els pedals d'efectes.

AMB EL SUPORT DE

Conseil des arts
du Canada

Canada Council
for the Arts